

1. Op de rooster gelegd

Je kreeg een keuze om een button op te kleven. Waarvoor staat iedere kleur? Schrijf op en omcirkel daarna jouw keuze.

Waarom heb je voor een bepaald kleur gekozen?

Waar denken jullie foto's of afbeeldingen van jezelf terug te vinden?

Deze les maken we gebruik van de tool Nearpod. We overlopen enkele stellingen. Telkens worden de resultaten in groep besproken.

Wat is je bijgebleven?

WIST JE DAT?

Emma Watson, de actrice bekend van onder meer Harry Potter-films, laat geen selfies met fans meer toe. Haar reden? "Als iemand een foto plaatst, is binnen twee seconden terug te vinden waar ik ben, tot op en meter nauwkeurig. Iedereen kan zien wat ik aanheb en met wie ik ben. Ik kan niet zo traceerbaar zijn."

2. Portretrecht of recht van afbeelding

2.1 Omschrijving

Een synoniem of een ander woord voor **portretrecht** is het **recht op afbeelding**.

Dit wordt vermeld in de **auteurswet**: *'Wanneer een portret een auteursrechtelijk beschermd werk is, moet de auteur rekening houden met de rechten van de afgebeelde persoon.'* Dat wil zeggen dat het werk dat mensen maken **beschermd** is enkel en **alleen omdat hij of zij het heeft gemaakt**.

Het **portretrecht is wel nog veel ruimer** dan dat. Of het nu beschermd is, zoals een kunstwerk dat je niet zomaar kunt nadoen of een foto die een fotograaf heeft gemaakt, of niet beschermd is.

Ongeacht of het om een auteursrechtelijk beschermd portret gaat of niet, **iedereen heeft het recht op zijn of haar afbeelding**. Je zou eigenlijk kunnen zeggen dat het portretrecht een soort van **exclusief recht op je eigen beeltenis** is. Daarmee bedoelen we dat anderen niet zomaar een persoon niet in beeld mogen brengen. Die regel geldt niet alleen voor fotografen of cameraploegen, maar ook voor schilders, beeldhouwers of andere grafische kunstenaars die een bestaande **persoon willen afbeelden**.

We maken een onderscheid tussen:

- het **maken** van een afbeelding:

- die vervolgens **gebruiken**:

Kort gezegd zorgt het recht op afbeelding ervoor dat iedereen **zelf kan beslissen** wat er met de foto's en filmpjes gebeurt waar hij of zij op te zien is. Dit wil zeggen dat **niemand jou zomaar mag filmen of fotograferen** en dat niemand zomaar **filmpjes of foto's van jou mag delen** op het internet. Andere mensen moeten dus steeds **jouw toestemming** hiervoor vragen.

Hoewel **iedereen dit recht op afbeelding heeft**, kunnen **kinderen** zonder onderscheidingsvermogen (dat zijn kinderen tot ze ongeveer 12 à 14 jaar zijn) zelf geen toestemming geven. Voor deze kinderen geven **hun ouders** toestemming.

Maar hoe zit dat dan met de foto's en filmpjes op familiefeestjes of met de foto's en filmpjes op een scoutsuif? En wat met foto's van bekende personen, zoals Justin Bieber of Lionel Messi? Het antwoord op deze en vele andere vragen rond het maken, gebruiken en delen van foto's en filmpjes komen aan bod tijdens deze theorieles.

2.2 Het maken van een afbeelding of een beeltenis

Zodra je een persoon afbeeldt in bijvoorbeeld een foto, kunstwerk of een filmpje, spreken we over **een beeltenis van een persoon**.

OPGELET

Als je een foto wilt nemen van een bepaalde persoon, of je wilt hem of haar filmen, dan zal je daarvoor in principe vooraf toelating moeten krijgen van die persoon. Weigert hij of zij, dan zal je fotosessie, video-opname, ... niet kunnen doorgaan. De afbeelding zal dus niet tot stand kunnen komen zonder de toelating van de afgebeelde persoon.

2.3 Het gebruiken van een afbeelding, een beeltenis

Maar dat is nog niet alles! Je mag bestaande of gemaakte afbeeldingen in principe **ook niet (her)gebruiken zonder de toestemming** van de afgebeelde persoon. Het is belangrijk om te onthouden dat de toestemming om de afbeelding te maken **zéker nog niet wil zeggen dat je ook toestemming hebt om de afbeelding te gebruiken**.

test

Mag je facebookfoto's van private personen zomaar gebruiken op jouw eigen blog?

WIST JE DAT

- ...het een groot verschil is om foto's of filmpjes in een gesloten of een open omgeving op het internet te plaatsen?
- ...in een open omgeving iedereen kan de foto's bekijken?
- ...niemand zomaar in een gesloten omgeving binnen kan? Je moet eerst toegang krijgen.

BRONNEN

- <https://mediawijs.be/dossiers/dossier-medi makers/wat-het-portretrecht-het-recht-op-afbeelding>
- <https://mediawijs.be/organisaties/recht-technologie-faculteit-rechtsgeleerdheid-ugent> Auteur(s): Joyce Verhaert - KULeuven - CiTiP - Eva Lievens - UGent - Recht & Technologie
- [https://www.medianest.be/index.php/artikels?leeftijd\[0\]=13](https://www.medianest.be/index.php/artikels?leeftijd[0]=13)
- <https://www.ikbeslis.be/jongeren/fotos-en-filmpjes/mag-iemand-mij-zomaar-fotograferen-filmen>

3. Is dat recht er voor iedereen?

In **principe heeft iedereen** het recht om anderen te verbieden afbeeldingen van hem of haar te maken of te gebruiken. In principe dus, want er zijn enkele uitzonderingen.

3.1 Uitzonderingen

PUBLIEKE PERSONEN

Maar zo eenvoudig is het niet. Soms is het niet zo zwart-wit: wat met beroemdheden, politici en andere publieke figuren zoals atleten, acteurs, muzikanten? Zij moeten ergens '**dulden**' dat er foto's of video's van hen worden **gemaakt** en dat die ook worden **verspreid**.

Hetzelfde geldt voor '**tijdelijk publieke personen**' (mensen die gedurende een korte periode in de schijnwerpers staan) zoals reality-sterren, verdachten in een strafzaak of personen die strafrechtelijk veroordeeld zijn.

Dus voor publieke personen geldt een soort van uitzondering.

Maar ook die uitzonderingsregel voor publieke personen **kent zijn grenzen**. Zo zijn er twee situaties waarin je **wel toestemming** moet vragen aan publieke personen:

- **Situatie 1: commercieel gebruik van afbeeldingen**

Als je de foto of het filmpje van de publieke figuur wil gebruiken om **geld mee te verdienen**, mag dit niet. Door bijvoorbeeld de foto op een t-shirt te printen en deze te verkopen.

- **Situatie 2: inbreuk op het privé-leven van de publieke figuur**

In dat geval schenden de foto's en filmpjes het privéleven van de publieke persoon. Dat wil zeggen dat je niet zomaar een foto of filmpje van Eden Hazard of Taylor Swift mag maken wanneer zij bijvoorbeeld aan het winkelen zijn of een uitstap maken met hun gezin. Ook publieke personen hebben recht op hun **privacy**.

MENIGTES & SFEERBEELDEN

Voor foto's en filmpje die slechts **sfeerbeelden** zijn, is er ook geen toestemming nodig. Een sfeerbeeld is een foto waarbij er niet gefocust wordt op een of meerdere personen.

Er geldt ook een bijzondere regeling voor **menigtes**: als je een foto neemt of filmt op een openbare plaats, is het **niet haalbaar om aan alle daar aanwezige personen** toestemming te vragen.

Slechts wanneer een bepaalde persoon **duidelijk centraal** staat in de afbeelding of het filmfragment, zal je **wel diens toestemming** moeten vragen.

ANDERE UITZONDERINGEN

Daarnaast zijn er nog enkele uitzonderingen waarbij je in principe geen toestemming hoeft te vragen: personen die **niet herkenbaar** zijn, voor het **familiealbum** en van toevallige **voorbijgangers**.

Stel je voor dat je **op een familiefeestje** bij elke foto toestemming zou moeten vragen! Dat zou niet echt handig zijn. Je kan dus zeker spontaan foto's nemen, maar als iemand liever niet op de foto staat en dit duidelijk maakt, respecteer dit dan!

Let op! Je mag deze foto's en filmpjes **niet zomaar op het internet zetten of delen**. Want dan maak je ze publiek en kunnen ook mensen die niet tot je familie behoren dit beeldmateriaal bekijken. Wil je enkele toffe familiefoto's op het internet plaatsen? Vraag het dan eerst aan iedereen die op de foto staat.

Je gaat **op reis** en neemt foto's van mooie en bekende gebouwen, zoals de Eiffeltoren in Parijs of Manneken Pis in Brussel. Maar op sommige foto's of filmpjes staan zeker en vast ook onbekende voorbijgangers of toeristen. Maar mag je dan een foto of een filmpje maken en die achteraf delen zonder toestemming?

Dat mag! Er is geen toestemming nodig voor het fotograferen of filmen van deze mensen omdat het **toevallige voorbijgangers** zijn. Dit wil zeggen dat deze mensen **niet het (hoofd)onderwerp** van jouw foto of filmpje zijn. Het was enkel jouw bedoeling om het gebouw, het uitzicht of het standbeeld te fotograferen of te filmen. Het is niet jouw bedoeling om de voorbijgangers te fotograferen of te filmen. Zij staan "toevallig" op de foto.

Maar zo eenvoudig als het klinkt, is het allemaal natuurlijk niet!

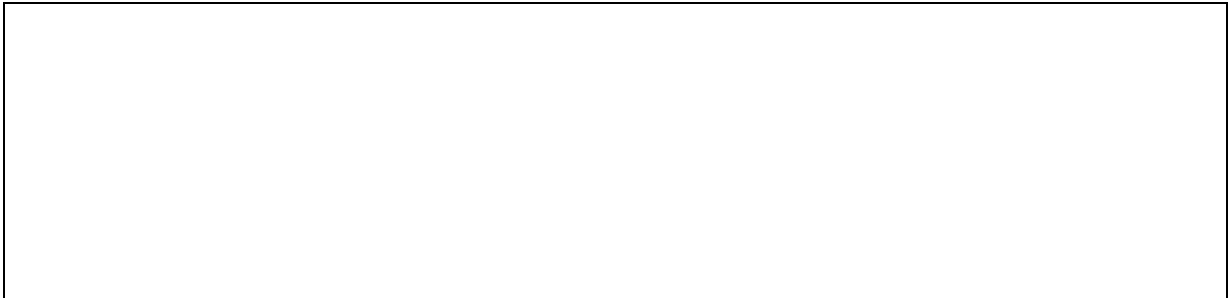
Wat is nu "herkenbaar in beeld komen"?

Wanneer wordt iemand herkenbaar afgebeeld en wanneer niet?

Mag je een foto of filmpje waarin het gezicht van een persoon niet zichtbaar of herkenbaar in beeld komt, zonder toestemming dan zomaar gebruiken?

Dat het gezicht niet zichtbaar is, houdt niet automatisch in dat een persoon onherkenbaar wordt afgebeeld.

Hoe kan een persoon wiens gezicht onherkenbaar is op een foto, toch te identificeren zijn?

Niet herkenbaar in beeld komen gaat dus verder dan louter het niet in beeld brengen of blurren van het gezicht van personen.

WIST JE DAT?

...journalisten geen toestemming moeten vragen om foto's en filmpjes te maken en te gebruiken wanneer ze een maatschappelijke wantoestand bekend maken? Journalisten moeten dus steeds een afweging maken tussen het recht op afbeelding van de gefotografeerde of gefilmde persoon en het maatschappelijk belang om het beeldmateriaal te verspreiden.

...paparazzi in principe ook toestemming moeten vragen als ze celebrities in hun privétijd willen fotograferen?

IN HET KORT

Portretrecht is een synoniem voor recht van afbeelding.

Iedereen is eigenaar van zijn of haar beeltenis. Iedereen heeft in principe het recht om neen te zeggen. Je mag dus niet zomaar foto's van anderen nemen of gebruiken.

We maken een onderscheid tussen de beeltenis maken en de beeltenis gebruiken.

Aan iedereen moet toestemming worden gevraagd om de foto te nemen én om deze te gebruiken. Dus dat is tweemaal toestemming vragen.

Er zijn uitzonderingen zoals publieke figuren, menigtes en sfeerbeelden, onherkenbare personen, familiealbum en toevallige voorbijgangers.

Twijfel? Vraag toestemming!

Bronnen:

<https://mediawijs.be/dossiers/dossier-medi makers/wat-het-portretrecht-het-recht-op-afbeelding>

<https://mediawijs.be/organisaties/recht-technologie-faculteit-rechtsgeleerdheid-ugent> Auteur(s): Joyce Verhaert - KULeuven - CiTiP - Eva Lievens - UGent - Recht & Technologie

[https://www.medianest.be/index.php/artikels?leeftijd\[0\]=13](https://www.medianest.be/index.php/artikels?leeftijd[0]=13)

<https://www.ikbeslis.be/jongeren/fotos-en-filmpjes/mag-iemand-mij-zomaar-fotograferen-filmen>

4. Toestemming

4.1 Verschillende manieren

Je kan op **drie verschillende manieren** toestemming geven: schriftelijk, mondeling en stilzwijgend.

4.2 Hoe weet ik of iemand toestemming heeft gegeven?

Heel simpel! Als iemand jou **zegt** dat je een foto mag nemen, dan heeft die persoon duidelijk toestemming gegeven.

Er is ook een tweede manier om toestemming te geven, nl. door te **poseren** voor een foto. Een gouden tip: als je twijfelt of je toestemming hebt, moet je altijd vragen of je de andere mag fotograferen of filmen.

Ook **schriftelijk** kan je toestemming vragen. Een club, jeugdbeweging of school kan de schriftelijke toestemming vragen via de ouders van een kind door bijvoorbeeld met een formulier dat wordt ondertekend wanneer het kind wordt ingeschreven. Met dit formulier geef je toestemming voor het nemen van gerichte of niet gerichte foto's. Dit formulier vermeldt best ook de rechten die je hebt volgens de privacywet.

groepswork TOESTEMMING OF NIET?

Je krijgt een toepassing van de leerkracht. Denk met je groepsleden na wanneer wel of niet moet toestemming worden gevraagd.

Wat kan je besluiten?

4.3 Principe: ik beslis!

Het principe is eenvoudig: **iedereen beslist** dus of een foto van zichzelf gemaakt en/of verspreid mag worden. Wil je niet op de foto, dan moet je dat zeggen. Hetzelfde geldt voor het maken en verspreiden van filmpjes.

Omgekeerd geldt ook. **Respecteer dat recht ook van een ander**. Je kan dus niet zomaar iemand filmen of fotograferen, of die foto's verspreiden zonder toestemming. Twee keer toestemming vragen...Simpel toch?

Vind je iets niet leuk, maak dan gebruik van je RECHT op afbeelding.

Bronnen:

<https://www.ikbeslis.be/jongeren/fotos-en-filmpjes/mag-iemand-mij-zomaar-fotograferen-filmen>

5. Wat als...

5.1 Wat kan fout lopen?

Wat als het fout loopt? Het recht op afbeelding zegt dat niemand zonder je toestemming een foto van jou mag maken of publiceren. Zowel in een krant, een tijdschrift, op het internet of op een sociale netwerksite ... Maar wat als iemand toch zonder jouw toestemming een 'gerichte' foto van jou op het internet plaatst? In dat geval pleegt die persoon **een strafbaar feit**.

casus BRAM

Je krijgt een casus van je leerkracht. Maak samen met je groepsleden de opdracht.

Formuleer daarna hieronder de tips die je hebt ontdekt.

5.2 Wat kan je doen?

Heeft iemand zomaar foto's en filmpjes over jou gedeeld? En vind je dit niet oké? Dit is wat je ertegen kan doen:

Stap 1

Je kan de persoon aanspreken die de foto of het filmpje heeft gedeeld en hem vragen om het beeldmateriaal te verwijderen.

Stap 2

Indien je de persoon niet kent, kan je de website contacteren die de foto heeft gepubliceerd en vragen om deze te verwijderen.

Stap 3

Je kan je ouders om hulp vragen of je kan een leerkracht verwittigen wanneer foto's werden

gedeeld door medeleerlingen.

Stap 4

Neem contact op met de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Zij kunnen bekijken, als Privacycommissie, wat de commissie voor jou zou kunnen doen.

Algemene contactgegevens van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer:

Drukpersstraat 35, 1000 Brussel

Tel.: +32 (0)2 274 48 00

E-mail: [jedecideikbeslis\(at\)privacycommission.be](mailto:jedecideikbeslis(at)privacycommission.be)

Dat kan je ook doen via de website van www.ikbeslis.be aan de hand van een contactformulier.

<https://www.ikbeslis.be/contact>

Of **eventueel** kan je met je verhaal terecht bij de politie. Dit kan uiteindelijke belanden bij de rechtbank.

5.3 Bij wie kan je nog terecht?

Praat anoniem over je probleem bij **Awel**. Awel luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, een verhaal en/of een probleem.

Contacteer awel: via <http://www.awel.be/>

of bel naar het nummer 102 (elke dag van 16u tot 22u, behalve op zon- en feestdagen)

of mail naar brievenbus@awel.be

Ook de **hulplijn voor een veilig internet van Child Focus** kan je bijstaan bij je problemen, en dit 24u op 24u, zelf in het weekend!

Je kan met hen contact opnemen via <http://childfocus.be/nl/hulp-nodig/hulplijn-voor-een-veilig-internet>
of je kan bellen naar 116 000
of je kan mailen naar Clickhelp@childfocus.org

Bron: <https://www.ikbeslis.be/jongeren/fotos-en-filmpjes/help-mijn-foto-gedeeld>

6 @Home

Totaal /8

Feedback:

Stap 1: Maak als zelfevaluatie de quiz via <https://www.ikbeslis.be/jongeren/fotos-en-filmpjes/quiz> en beantwoord daarna onderstaande vragen.

/4

Wat was jouw resultaat?

Vind je van jezelf dat je nu beter weet wat je wel of niet mag of kan doen?

Zal je hier in de toekomst rekening mee houden?

Stap 2: mag een school klasfoto's online zetten? Zoek het antwoord via <https://www.medianest.be/mag-een-school-klasfotos-online-zetten> en via www.ikbeslis.be en beantwoord daarna onderstaande vragen.

/4

Mag een school zomaar foto's online plaatsen? Wanneer wel en wanneer niet?

Ga je akkoord dat een kind tot 14 jaar niet 'kan' beslissen?

BRONNENLIJST

Dossier 'Wat is het portretrecht en het recht op afbeelding?

<https://mediawijs.be/dossiers/dossier-medi makers/wat-het-portretrecht-het-recht-op-afbeelding>.

Auteurs: Joyce Verhaert - KULeuven - CiTiP - Eva Lievens - UGent - Recht & Technologie

Dossier 'Privacy' uit Medianest

[https://www.medianest.be/index.php/artikels?leeftijd\[0\]=13](https://www.medianest.be/index.php/artikels?leeftijd[0]=13)

Dossiers en lespakketten 'De nieuwe privacywet van A tot Z', 'Recht op afbeelding' en 'Privacy Online' en <https://www.ikbeslis.be>

<https://www.ikbeslis.be/sites/default/files/201708/Lespakket%20Recht%20op%20afbeelding%20%282.0%29.pdf>

<https://www.ikbeslis.be/jongeren/fotos-en-filmpjes/mag-iemand-mij-zomaar-fotograferen-filmen>

<https://www.ikbeslis.be/jongeren/fotos-en-filmpjes/help-mijn-foto-gedeeld>

<https://www.ikbeslis.be/sites/default/files/2017-08/Lespakket%20Recht%20op%20afbeelding%20%282.0%29.pdf>

Vragen uit het Caspargame via www.caspargame.eu